

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohjeet vuosille 2016 - 2018

265/02.02.00/2015

KV 08.06.2015 § 40

Lisätiedot:

talousjohtaja Mikael Boström, puh. (09) 5056 228
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kuntalain mukaan valtuuston tulee vuoden loppuun mennessä hyväksyä kunnan talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi. Samanaikaisesti valtuusto hyväksyy vähintään kolmea seuraavaa vuotta koskevan suunnittelu-kauden taloussuunnitelman. Talousarvio on tämän kauden ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman ja talousarvion valmistelusta vastaa kaupunginhallitus.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää kunnan tulo- ja kiinteistöveroprosenteista. Ne tulee ilmoittaa verohallinnolle marraskuun puolivälin tienoilla.

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtionvarainministeriön (Kuntatalousohjelma 2016 - 2019) arvioiden mukaan BKT kääntyy hitaaseen kasvuun vuonna 2015 (0,5 %) ja kasvaa seuraavina vuosina runsaan prosentin vuosivauhdilla. Euroopan komissio on arvioinut Suomelle kuitenkin synkempiä kasvulukuja.

Kuntien kustannustason muutos on arvioitu olevan 0,9 % vuonna 2015, 1,3 % vuonna 2016, 1,4 vuonna 2017 ja 1,8 vuonna 2018 (VM 2.4.2015, Kuntatalousohjelma 2016 – 2019).

Uuden hallitusohjelman sekä tulevien poliittisten päätösten vaikutukset niin kuntien kun muuhunkin yleiseen taloudelliseen tilanteeseen, eivät ole tällä hetkellä tiedossa.

Verorahoitus

Kauniaisten valtionosuustulot ovat laskeneet 3,5 miljoonaa euroa vuodesta 2012 vuoteen 2015 ja pienenevät edelleen valtionosuusuudistuksen johdosta jopa 2 miljoonaa euroa seuraavina vuosina. Vuonna 2016 valtionosuudet vähenevät noin miljoonalla eurolla vuoteen 2015 verrattuna.

Kaupungin verotulot kasvoivat vuonna 2014 poikkeuksellisen paljon, jopa 5,4 %, eli 3 miljoonaa euroa. Viimeinen valmistunut verovuosi 2013 osoittaa sen että verotulot kasvoivat enemmän (kasvua 4,3 %) kuin veroista tehtävät vähennykset (kasvua 2,2 %). Edellisinä kahtena vuotena verotulojen kasvu on ollut 3,3 ja 3,5 %. Vuonna 2015 arvioidaan että verotulot kasvavat noin 3,2 %, eli hieman alle 2 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 kasvu on arvioitu olevan noin 3,3 %, eli 2 miljoonaa euroa. Kuntaliiton huhtikuun lopussa antama ennuste tukee näitä arvioita.

Käyttötalous

Kauniaisten kaupunki tuottaa laadukkaat palvelut asukkailleen, mikä myös näkyy keskimääräistä korkeampina kustannuksina. Kaupungin tuottamien hyvinvointipalvelujen volyymimuutokset riippuvat ensisijaisesti väestön muutoksista eri ikäryhmissä. Kaupungin asukasluku kehittyi suotuisasti (Väestötaulukko liitteenä). Ennusteen mukaan selvästi suurin kasvu on ikääntyneiden ryhmissä, mikä nostanee terveys- ja vanhuspalvelujen kysyntää. Pienten lukumäärien vuoksi ikäryhmien muutokset voi poiketa merkittävästi ennusteesta. Sosiaali- ja terveystoimen osalta väestöpohjaa, jolle palvelut on järjestettävä, lisää Kauniaisten terveysaseman hoitopaikakseen valinneiden ulkopaikkakuntalaisten määrä. Se lisää kustannuksia, mutta myös tulot lisääntyvät, koska kotikunta korvaa kustannukset.

Kansantalouden hidas kasvu sekä julkisen talouden yleiset tasapainottamistoimet luovat kunnissa yleensä ja myös Kauniaisissa tarvetta tehostaa toimintaa ja nostaa palvelutuotannon tuottavuutta. Kaupungin valtuustokauden tavoitteena on palvelutuotannon tuottavuuden nostaminen 1,5 % /vuosi. Käyttömenojen hillitseminen parantaisi myös investointisuunnittelukaudelle sijoittuvien hankkeiden tulorahoituksen osuutta.

Kaupungin toimintamenot kasvoivat vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan 5,2 %, kun mukana ovat sisäiset erät. Ilman sisäisiä eriä kasvu oli 4,8 %. Kasvu ylittää maan keskiarvon, joka ennakkotietojen mukaan oli 0,4 %. Yhdyskuntatoimen toimintamenojen kasvu oli 9,9 % tai noin 1 miljoonaa euroa ja sosiaali- ja terveystoimen 7,5 % tai hieman yli 2 miljoonaa euroa. Yhdyskuntatoimen kasvu oli suunniteltua, koska kasvusta huolimatta yhdyskuntatoimi alitti talousarvion toimintamenojen osalta. Sosiaali- ja terveystoimen osalta ylitys ei ollut suunniteltu vaan talousarvio ja myös muutettu talousarvio ylittyi. Ylityksen aiheuttivat lähinnä sosiaalipalvelut (19 %), joh-tuen lähinnä palvelujen ostosta sekä erikoissairaanhoidon (9 %). Toiminnan luonteeseen liittyy se suunnittelua ja toteuman arviointia vaikeuttava seikka, että erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen kustannuskehitys ei ole vuoden mittaan tasaista vaan yllättäviä, täysin ennakoimattomia kustannusvaikutuksia voi tulla vielä ihan vuoden lopussa. Myös kalliin hoidon tasan vaikutus ja HUS:n muut kokonaiskustannuksiin kohdentuvat vaikutukset selviävät vasta vuodenvaihteen jälkeen. Sosiaali- ja terveystoimen raamin suunnittelua vaikeutti vuonna 2014 se, että terveydenhuoltolain 48 §:n vaikutusta oli vaikea ennakoida. Siitä huolimatta sosiaali- ja terveystoimen oman toiminnan osalta raamin ylitykset olivat vähäisiä ja kustannuskehitys oli maltillista: terveydenhuollon tulosalueen menojen kasvu noin 4 %, vanhuspalvelujen noin 3 % ja suun terveydenhuollon 0 %.

Kuntasektorin yleisen kustannustason oletetaan nousevan 0,9 % vuonna 2015, 1,3 % vuonna 2016, 1,4 vuonna 2017 ja 1,8 vuonna 2018 (VM 2.4.2015, Kuntatalousohjelma 2016 – 2019).

Villa Bredan alueelle keskitetään ikäihmisten monipuoliset palvelut: ennaltaehkäisevät kotona asumista tukevat palvelut, kotihoito sekä ympärivuorokautinen hoito. Toimintaa keskitettäessä saadaan hyötyä myös talouden näkökulmasta, esim. henkilökunnan joustava siirtyminen tarvittaessa yksiköstä toiseen. Alueen valmistuessa väistötehtävissä työskentelevät Villa Bredan vanhainkodin ja palvelukeskuksen työntekijät palaavat Villa Bredaan, Anemonen hoivakodin ympärivuorokautinen toiminta siirtyy uudisra-

kennuksen tiloihin ja Tammikummun terveystieteidenkeskussairaala toimintaa vastaavat sairaalapalvelut ostetaan Espoon uudesta sairaalasta. Muista yksiköistä siirtyvän henkilökunnan lisäksi ei Villa Bredan alueelle tarvita uutta henkilökuntaa.

Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion suunnittelukaudelle ml. eläköityminen. Lisäksi siinä arvioidaan henkilöstön määrää ja osaamista suhteessa toimintaan ja palvelutuotannon tavoitteisiin. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan toiminnan mahdollisen lakisääteisen mitoituksen lisäksi seudullinen vertailu. Eri ammattiryhmien välisiin työnjakoihin tulee myös kiinnittää huomiota. Samalla toimintaa tarkastellaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä sukupuolivaikutusten näkökulmasta.

Oheismateriaalina on väestöennuste, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma.

Investoinnit

Taloussuunnitelman yhteydessä laaditaan investointiohjelma vuosille 2016 - 2020. Vuosina 2013 ja 2014 poistot ovat nousseet suuremmiksi kuin vuosikate mikä on johtanut siihen että tilikauden tulos on jäänyt negatiiviseksi. Vuosikatteen tulisi suunnittelukauden aikana olla keskimäärin vähintään 8 miljoonaa euroa jotta talous kestää investointien aiheuttaman poistot. Vuonna 2015 on arvioitu kaupungin saavan maanmyyntituloja 6,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 vastaava arvio on 8,3 miljoonaa euroa.

Kaupungin säännönmukaiset vuosittaiset investointitarpeet, sisältäen rakennusten ylläpitokorjaukset, liikenneväylien ja yleisten alueiden muutostyöt sekä koneiden, kaluston ja IT-järjestelmien uusiminen ovat noin 3 milj. euroa/vuosi.

Vuonna 2014 hyväksytyssä investointiohjelmassa on säännönmukaisten investointimenojen lisäksi muita hankkeita yhteensä 28 milj. euroa vuosille 2015 - 2018. Näistä Villa Bredan laajennus muodostaa yli puolet, 15 milj. euroa. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.3.2015 vuoden 2014 käyttämättä jääneiden investointimäärärahojen lisämäärärahoja vuodelle 2015 yhteensä 3,5 miljoonaa euroa. Kaupungin tavanomainen tulorahoitus ei riitä investointiohjelman toteuttamiseen, vaikka maanmyynnit toteutuvat arvioidun mukaisina. Vuonna 2015 kaupunki tarvitsee näillä näkymin 5 miljoonaa euroa lainaa ja vuonna 2016 vielä 4 miljoonaa euroa lisää, jolloin lainakanta nousee 9 miljoonaan euroon. Jos maanmyynnit eivät toteutuisi suunnitelman mukaisesti, lainatarve nousee vielä tästä.

Rakennusinvestoinneista tulee aina olla hyväksytty tarveselvitys ennen kuin hankkeelle voidaan varata suunnittelumäärärahaa sisällyttämistä investointiohjelmaan (Rakennusinvestointihankkeiden toteutusohje, KV 1.2.2010 § 4).

Näihin perusteisiin nojaten KH on 27.5.2015 vahvistanut seuraavat vuoden 2016 talousarvion ja vuosien 2016 - 2018 taloussuunnitelman valmistelua ohjaavat linjaukset:

1. Käyttötalouden osalta KH on hyväksynyt **liitteenä** olevan toimialakoh-

taisen tulo- ja menokehityksen.

Kehysvalmistelun lähtökohtana on käytetty vuoden 2014 tilinpäätöstä ja vuoden 2015 talousarviota. Toimialoilta on pyydetty tietoa tulevista olennaisista muutoksista, joita on huomioitu kehysvalmistelussa. Lisäksi on huomioitu väestönkasvu ja kuntien arvioidut kustannustason muutokset valtiovarainministeriön ennusteen mukaisina (1,3 % vuonna 2016, 1,4 vuonna 2017 ja 1,8 vuonna 2018; VM 2.4.2015, Kuntatalousohjelma 2016 – 2019) sekä toimialojen 1,5 %:n tehostaminen.

2. Kaupunki soveltaa kiinteistöverotuksessa veroprosenttien alarajoja. Yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,8 prosenttia, vakituisen asuinrakennuksen 0,37 prosenttia ja rakentamaton rakennuspaikka 2,3 prosenttia.
3. Kunnallisverosta kertyvät verotulot perustuvat lähtökohtaisesti nykyiseen 16,5 prosentin verokantaan.
4. Kaupungin toimintoja tulee lähivuosina järjestää siten, että kaupungin henkilöstön kokonaislukumäärä ei kasva ellei voi osoittaa että palvelutarve edellyttää sitä.
5. Suunnittelukaudella ei voi toteuttaa uusia hankkeita muutoin kuin siirtämällä jo hyväksytyjä hankkeita vuodelle 2020 tai suunnittelukauden ulkopuolelle.

Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kaupungin kehittämisstrategian, joka kuluvalle valtuustokaudelle perustuu valtuuston huhtikuussa 2013 strategiaseminaarissa esille nostamiin valtuustokauden päätöksenteon kannalta tärkeisiin painopistealueisiin ja näitä toteuttaviin usein myös poikkihallinnollisiin toimenpiteisiin. Toimialat työstävät ja tarkentavat talousarviovuoden tavoitteitaan em. pohjalta.

Vahvistaessaan em. laadintaohjeet KH samalla kehotti toimialoja ryhtymään toimenpiteisiin kuluvalle vuoden 2015 käyttömenojen vähentämiseksi.

KH:

KV merkitsee tiedoksi vuoden 2016 talousarvion ja vuosien 2016 - 2018 taloussuunnitelman laadintaohjeet.

.....

Talousjohtaja esitteli toimialakohtaista kehysvalmistelua.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.